

Warszawa, dnia 29 czerwca 2022 r.

**STANOWISKO STOWARZYSZENIA INTERWENCJI PRAWNEJ
W ZWIĄZKU Z UTRUDNIENIAMI W PRZEKRACZANIU GRANICY POLSKO-UKRAIŃSKIEJ PRZEZ
OBYWATELI UKRAINY KORZYSTAJĄCYCH Z OCHRONY CZASOWEJ NA TERYTORIUM RP**

Wyrażamy głębokie zaniepokojenie docierającymi do nas informacjami o utrudnieniach w przekraczaniu granicy polsko-ukraińskiej przez obywateli Ukrainy, którzy korzystają w Polsce z ochrony czasowej na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego Państwa (Dz. U. z 2022, poz. 583 z późn. zm.; dalej specustawą). Według przekazywanych nam informacji, straż graniczna odmawia ponownego wjazdu na terytorium RP obywatelom Ukrainy, którzy wjechali do Polski od dnia 24 lutego 2022 r., zostali objęci ochroną czasową, a następnie opuścili terytorium naszego kraju na okres nieprzekraczający 30 dni. Pragniemy w związku z tym przypomnieć przepisy kształtujące sytuację prawno-pobytową obywateli Ukrainy w Polsce, w tym regulujące prawo do przekraczania granicy polsko-ukraińskiej.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że zgodnie z art. 2 ust. 1 specustawy, pobyt obywateli Ukrainy, którzy w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. przybyli na terytorium RP z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa uważa się za legalny przez okres 18 miesięcy począwszy od dnia 24 lutego 2022 r. tj. do dnia 24 sierpnia 2023 r. W okresie tym obywatele Ukrainy mają prawo opuszczać terytorium Polski przez okres nieprzekraczający 30 dni, *co expressis verbis* wynika z art. 11 ust. 2 specustawy. Co szczególnie istotne, specustawa w sposób enumeratywny wskazuje podstawy pobytowe nie uprawniające obywateli Ukrainy do przekraczania granicy – nie wymienia się wśród nich prawa do legalnego pobytu wynikającego z art. 2 ust. 1 omawianej ustawy. Jak wynika bowiem z art. 42 ust. 3 i 10

karty pobytu oraz wize krajowe, które uległy przedłużeniu na podstawie przepisów specustawy, nie uprawniają do przekraczania granicy. Fakt, że specustawa przewiduje ograniczenia w zakresie przekraczania granicy przez obywateli Ukrainy, zgodnie z zasadą domniemania racjonalności prawodawcy, potwierdza – w ocenie Stowarzyszenia – że wolą ustawodawcy polskiego było, aby osoby objęte ochroną czasową na mocy specustawy miały prawo do wyjazdu a następnie ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Analizując zagadnienie ponownego wjazdu na terytorium RP pod kątem warunków wjazdu obywateli państw trzecich do strefy Schengen, określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen, tekst jednolity, Dz.Urz.UE.L nr 77, str. 1), zauważyć należy, że brak m.in. ważnego dokumentu podróży, ważnej wize lub dokumentu pobytowego, nie musi stać na przeszkodzie wjazdu do Polski. Jak wynika bowiem z art. 6 ust. 5 lit. c kodeksu granicznego Schengen, obywatele państw trzecich, którzy nie spełniają jednego lub większej liczby warunków wjazdu, mogą uzyskać zezwolenie państwa członkowskiego na wjazd na jego terytorium m.in. ze względów humanitarnych. A zatem w przypadku jakichkolwiek wątpliwości w zakresie warunków wjazdu i pobytu, straż graniczna zawsze ma możliwość, a wręcz obowiązek, zezwolenia na wjazd do Polski ze względów humanitarnych. Trwający konflikt zbrojny na terytorium Ukrainy stanowi niewątpliwie przesłankę o charakterze humanitarnym, o której mowa w powołanej regulacji prawnej.

W świetle powyższego, Stowarzyszenie stoi na stanowisku, że obywatele Ukrainy, którzy zostali objęci ochroną czasową w oparciu o przepisy specustawy uprawnieni są do opuszczenia a następnie ponownego wjazdu na terytorium RP. Wszelkie pojawiające się wątpliwości winny być rozstrzygane na korzyść jednostki, w szczególności z uwzględnieniem zasady humanitaryzmu.

Pragniemy jednocześnie zauważyć, że problem z przekraczaniem granicy rozwiązałaby w sposób definitywny realizacja przez Polskę obowiązku wydawania dokumentów pobytowych

obejmujących cały okres trwania ochrony czasowej, wynikającego z art. 8 ust. 1 dyrektywy Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz.Urz.UE.L Nr 212, str. 12).

W imieniu Stowarzyszenia,

Katarzyna Stubik
PRZESKA ZARZĄDU
Stowarzyszenia Interwencji Prawnej